

Fond Ujedinjenih Nacija za Stanovništvo

"Pružanje sveta gde je svaka trudnoća željena,
svaki porođaj siguran
i potencial svakog mladog ispunjen."

UNFPA

Fond Ujedinjenih Nacija za Stanovništvo (UNFPA) je agencija za razvoj Ujedinjenih Nacija koja podržava univerzalan pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju (uključujući planiranje porodice), unapređuje prava na reprodukciju, smanjuje smrtnost žena i podržava države u korišćenju podataka o populacijiu svrhe sprovođenja politike i programa smanjenja siromaštva i osigurava pravo svake žene, muškarca i deteta da uživa život zdravih i jednakih mogućnosti.

UNFPA razvija svet gde je svaka trudnoća željena, svaki porođaj siguran i potencial svakog mladog ispunjen.

... zato što svako vredi

Pregled za Kosovo

Kosovo, sa svojom populacijom od oko 1,8 miliona ljudi, ima jedan od najmlađih demografskih profila u Evropi sa prosečno 50% populacije mlađe od 25 godinaⁱ. Kosovo je takođe karakteristično po najslabijim indikatorima zdravlja majke i deteta za Evropuⁱⁱ.

Statistike ukazuju na to da 15% udatih žena u reproduktivnoj dobi koristi moderna kontraceptivna sredstva, dok 41% udatih žena ne koristi nikakve kontraceptiveⁱⁱⁱ. Podaci o rasprostranjenosti HIV-a i seksualno prenosivih bolesti nisu dostupni, ali se procenjuje da je učestalost HIV-a manja od 1% populacije i da je manje od 5% populacije Kosova u grupama visokog rizika^{iv}.

Polne razlike ostaju velike i žene imaju lošiji položaj u društvu, žive u većem siromaštvu, slabijeg su obrazovanja i manje im je učešće u ekonomskom i političkom životu.

i Registracija Stanovništva I Domacinstava 2011

ii Evaluacija azajednickog Projecta” pobolsanje zdravsva zena I dece Kosova 2007-2011

iii Istrazivanje populacije, socijalnog i reproduktivnog zdravlja na Kosovu iz 1999. godine

iv Istrazivanje populacije, socijalnog i reproduktivnog zdravlja na Kosovu iz 1999. godine

UNFPA na Kosovu

UNFPA nastavlja da podržava kapacitet zdravstvenog sistema da obezbeđuje kvalitet integrisanih usluga za seksualno i reproduktivno zdravlje na nivou primarnih, sekundarnih i terciarnih zdravstvenih usluga, uključujući planiranje porodice i zdravlje majke, sa posebnim fokusom na mlade i grupe sa povišenim rizikom.

UNFPA kancelarija na Kosovu radi na izgradnji kapaciteta zdravstvenog sistema za slučajeve nasilja baziranog na polovima, kao i u zajednicama gde je ova pojava posebno izražena (uključujući i slučajeve seksualnog nasilja u ratnim okolnostima). UNFPA takođe podržava unapređenje nacionalnih kapaciteta u in korporaciji dinamike populacije i njihove povezanosti sa reproduktivnim zdravstvenim potrebama žena. Drugi važan prioritet je da se pitanja mladih i polnih razlika adekvatno obuhvate planovima i programima za snizenje siromastva.

Seksualno ireproduktivno zdravlje

UNFPA pomaze da se osigura raspoloživost i dostupnost kvalitetnih usluga za reproduktivno zdravlje baziranih na Nacionalnoj Strategiji za Zdravlje Majke, Deteta, Adolescenta i Reproductivno Zdravlje, kroz intervencije počev od razvoja kapaciteta medicinskog osoblja, razvoj i usvajanje programa i smernica za reproduktivno zdravlje do jačanja partnerstva među institucijama radi poboljšanog upravljanja zdravstvenim sistemom na Kosovu.

Naš cilj je edukacija žena, muškaraca i mladih pružajući im znanje i sposobnost o reproduktivnom zdravlju uključujući planiranje porodice kroz organizaciju treninga u školama i zajednicama kao i unapređujući inicijative o povećanju svesti na temu populacije kroz kampanje, medije i okrugle stolove.

UNFPA doprinosi osiguravanju dostupnosti pristupačnim kvalitetnim i modernim metodama kontracepcije u javnim zdravstvenim ustanovama za sve seksualno aktivne starosne grupe. Pristup ovim mogućnostima dozvoljava ženama i muskarcima da donesu odluke o broju dece i razlike u vremenu porođaja.

UNFPA na Kosovu želi da podrži mlade i adolescente da na osnovu informisanosti donesu odluke koje se tiču njihovog seksualnog i reproduktivnog života, zato što takve akcije imaju pozitivan uticaj na zdravlje, sprečavaju širenje HIV-a/AIDS-a i drugih seksualno prenosivih bolesti i eliminiše broj neželjenih trudnoća među tinejdžerima i nesigurne abortuse. Informisana i obrazovana omladina ima bolje šanse da ispuni svoj potencijal.

Promoting Gender Equality

Na Kosovu, kao i svuda u svetu, diskriminacija i nasilje bazirano na polnim razlikama smanjuju mogućnosti žena i onemogućavaju im sposobnost da potpuno koriste fundamentalna ljudska prava i da igraju moćnu ulogu u održivom razvoju i iskorenjivanju siromaštva.

Osim zalaganja za prava na reprodukciju, da se ona svima pruže u potpunosti i jednako bez obzira na starost i pol, UNFPA teži da poboljša prava žena i devojaka eliminacijom polnog nasilja.

Bazirano na Nacionalnom Akcionom Planu i Strategiji Protiv Porodičnog Nasilja na Kosovu, UNFPA Kosovo implementira aktivnosti koje pomažu da se eliminiše polno nasilje.

- Izgradnja institucionalnih kapaciteta u zdravstvenom sektoru, koji treba da se bave polnim nasiljem, kroz razvoj i usvajanje plana i protokola za one koji pružaju medicinske usluge;
- Aktivnosti u okviru zajednice radi povećanja svesti stanovništva o negativnim i štetnim posledicama polnog kroz vršnjačka savetovanja za mlade, edukacija kroz pozorišno prikazivanje, informativni seminari, medije i angažovanjem religijskih vođa;
- Saradnja sa organizacijama civilnog društva i zajednički rad na pitanjima koja su u vezi sa polnim nasiljem I izgradnja njihovih kapaciteta za bolju koordinaciju, prevenciju, savetovanje i brigu za žene koje su pretrpele nasilje;
- Zalaganje kod onih koji donose političke odluke po pitanju polnog nasilja na centralnom i lokalnom nivou; Aktivno učešće u aktivnostima Grupe za Bezbednost i Polove (SGG).

Strategije populacije i razvoja

Tokom godina, UNFPA na Kosovu je podržala izvestan broj dokumenata, istraživanja, analiza i ispitivanja populacije i politike koja se tiče razvoja poput Zakona o Reproductivnom Zdravlju; Strategija za Zdravlje Majke, Deteta, Adolescenta i Reproductivnog Zdravlja; Strategija protiv HIV-a/AIDS-a; Istraživanje Populacije, Socijalnog i Reproductivnog Zdravlja na Kosovu; Izvestaji o Uzrocima Smrti i Registar Preminulih na Kosovu; istraživanja o Razmerama Polnog Nasilja na Kosovu i njegov uticaj na reproductivno zdravlje žene, Trudnoću i Planiranje porodice na Kosovu i mnoge druge.

Posto nacije doživljavaju promene u dinamici populacije, postoji potreba za obuhvatnim odgovorom na takve trendove kroz implementaciju politika i strategija koje su adekvatne i bazirane na dokazima. Kosovo ima jedno od najmlađih stanovništva Evrope, ali to je prednost samo ukoliko su sprovedene adekvatne akcije i politike. Iz tog razloga, kroz istraživanja, prikupljanje i objavljivanje podataka o populaciji, UNFPA se zalaže za pripremu strategija populacije baziranih na dokazima i njihovu implementaciju u nacionalno planiranje i politiku razvoja.

Globalna kampanja „7 biliona akcija“ sprovedena 2011. godine, koja je ujedinjavala ključne lokalne i internacionalne aktere, podigla je svest o izazovima i šansama trenda populacije na Kosovu i globalno, i prvenstveno, zastupala je njihovu implementaciju u okviru relevantnih aktera.

Partnerstvo

UNFPA je razvila partnerstva sa Ministarstvom zdravlja, Centrom za Razvoj Porodične medicine, Institutom za Javno Zdravlje, Opštinskim Zdravstvenim Službenicima i Profesionalnim Asocijacijama za planiranje strategije, jačanjem kapaciteta osoblja koje pruža zdravstvene usluge za reproduktivno zdravlje, reproduktivna prava i porodično planiranje. Verske organizacije, uključujući Islamski savet Kosova i Katolička verska zajednica, bile su angažovane na temu nasilja baziranog na polnim razlikama.

UNFPA radi sa poslanicima na zastupanju i povezanosti dinamike razvoja populacije sa programima smanjenja siromaštva. Tu je takođe i stalna saradnja sa Kosovskom Agencijom za Statistiku radi pojačanja kapaciteta za prikupljanje podataka i njihovu efikasnu upotrebu u razvoju politike. Saradnja sa medijima zauzima takođe esencijalnu važnost u radu UNFPA.

Partnerstvo sa civilnim društvom i nevladinim organizacijama je važan deo rada UNFPA na Kosovu. Saradnja je ostvarena sa različitim nevladinim organizacijama koje su orijentisane na mlade, reproduktivno zdravlje uključujući planiranje porodice, ravnopravnost među polovima i opšte istraživanje.

UNFPA uz to, kao član Kosovskog Tima Ujedinjenih Nacija zajedno sa ostalim agencijama Ujedinjenih Nacija, radi na izazovima razvoja na Kosovu u postizanju ciljeva postavljenih u Milenijumskim Razvojnim Ciljevima, Internacionalnoj Konferenciji o Populaciji i Razvoju (ICPD), posle 2014. Konkretni primer harmonizacije i kooperacije UNFPA sa drugim agencijama Ujedinjenih nacija su Zajednički Razvojni Plan 2012-2015 i mnogi zajednički programi.

Podaci

POPULACIJA	1990	Poslednji podaci
Celokupno stanovništvo u hiljadama	1 560 [^] 1999	1 740 2011
Celokupno stanovništvo u hiljadama, muškarci	-	874 2011
Celokupno stanovništvo u hiljadama, žene	-	864 2011
Celokupno stanovništvo, 0-14, %	33.1 2003	28.0 2011
Celokupno stanovništvo, 15-59, %	60.5 2003	62.2 2011
Celokupno stanovništvo, 60+, %	6.4 2003	9.8 2011
Celokupna stopa plodnosti	2.98 2003	2.0 2009
Očekivana životna starost po rođenju, muškarci, u godinama [#]	65.7 2002	67.9 2010
Očekivana životna starost po rođenju, žene, u godinama [#]	70.3 2002	72 2010
Ukupni udeo (0-14+65+/15-64)	-	53.2 2011
SEKSUALNO I REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE	1990	Poslednji podaci
Smrtnost majki na 100 000 živorođenčadi	-	11.7 2011
Stopa abortusa na 1000 živorođenčadi	4.8 ^{^^} 1999	-
Briga o trudnoći, najmanje 4 posete	-	78.1 ^{^^} 2009
Stopa kontraceptivne zaštite, sve metode, u procentima	18.9 [^] 1999	35.2 2009
Stopa kontraceptivne zaštite, moderne metode, u procentima	8.8 [^] 1999	9.2 2009
POL	1990	Poslednji podaci
Mesta koja zauzimaju žene u parlamentu %	-	32.5 2012
Udeo zaposlenosti kod žena (nepoljoprivredni sektor)	28.0 [^] 1999	24.3 2011
Indeks ravnopravnosti polova u u sekundarnom obrazovanju	-	0.88 2011
HIV i druge polno prenosive bolesti	1990	Poslednji podaci
Procenat muškaraca koji imaju seks sa muškarcima u glavnom gradu koji su inficirani HIV-om	-	0 2011
Procenat prostitutki koje prijavljuju upotrebu kondoma sa njihovim poslednjim klijentom	35.0 2006	42.5 2011
Procenat muškaraca koji prijavljuju upotrebu kondoma kad su poslednji put imali analni seks sa muškim partnerom	56.0 2006	52.5 2011
Procenat prostitutki sa tačnim znanjem o prenosivosti HIV-a	-	13.0 2011
Procenat muškaraca koji imaju seks sa muškarcima sa tačnim znanjem o prenosivosti HIV-a	-	26.9 2011
Procenat ljudi koji ubrizgavaju droge sa tačnim znanjem o prenosivosti HIV-a	-	22.0 2011

Izvori podataka:

Kosovska agencija za statistiku

Podaci Svetske banke

[^] Istraživanje populacije, socijalnog i reproduktivnog zdravlja na Kosovu iz 1999. godine

^{^^} Briga o trudnoći na Kosovu iz 2009. godine

* UNGASS

Demografska Tranzicija na Kosovu: Izazovi i mogućnosti u svetu od 7 Miliardi stanovnika

United Nation Population Fund

Phone: +38138 249 088

Fax: +381 38 249 089

Pejton City, Mujo Ulqinaku 7,

Prishtina, 10000, Kosovo

Website: www.unfpakos.org